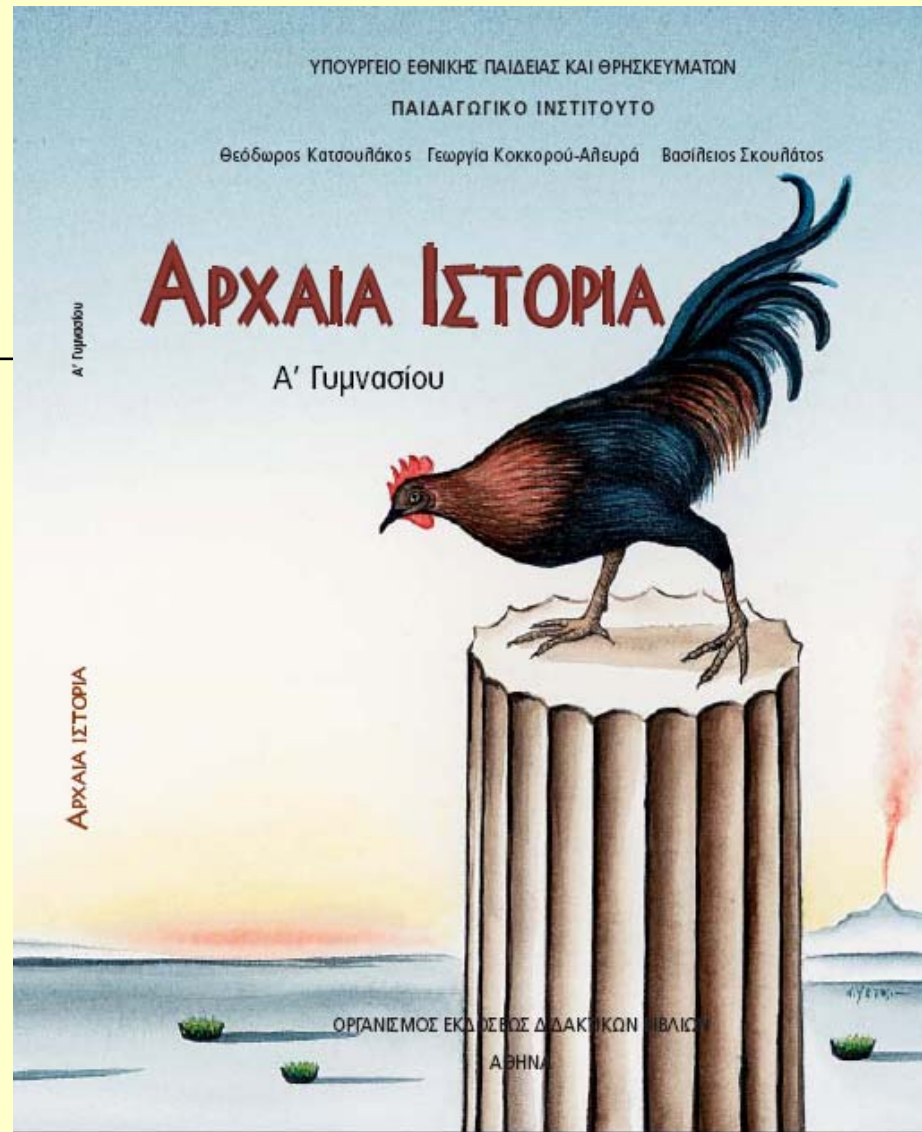

Σεμινάριο Σχολικών
Συμβούλων και Επιμορφωτών
Ιούνιος 2006

Αναστασία Κυρκίνη-Κούτουλα
Σύμβουλος Π.Ι.

Πρόταση διδασκαλίας

Κεφάλαιο Z Η ανάπτυξη της Μακεδονίας.

Ενότητα 4.
Το έργο του Αλέξανδρου

Η διδακτική ενότητα καταλαμβάνει 2 σελίδες και για τη διδασκαλία της προβλέπεται 1 διδακτική ώρα

Τα σύνορα του κράτους

Ήρθε από την Αίγυπτο με παράσταση του Αλέξανδρου, φέρει την επιγραφή: Μουσών Αλεξάνδρου (Ουάιγκεν, Μουσών Τραστέρν)

Η διαίταση

Ήρθε νέων πολιτών

Διεύθυνση πολιτισμού

4. ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Η αυτοκρατορία του Αλέξανδρου δημιουργεί ένα αυτοκρατορικό κράτος από την Αφρική έως τον Ινδό ποταμό και από την Κασπία έως την Αίγυπτο. Αυτό περιλαμβάνει ένα πλήθος λαών με διαφορετικές γλώσσες, θρησκείες, νομοθεσίες και παραδόσεις. Ο Αλέξανδρος κατανόησε ότι, για να κυβερνηθεί αυτό το κράτος, έπρεπε να εφαρμοστεί μια πολιτική που θα γινόταν αποδοτική από τους λαούς.

Η αρχή της νέας πολιτικής γίνεται από το στρατό. Εντάσσονται α' αυτόν νεοί Πέρσες, αφού πρώτα εκπαιδούνταν στη μακεδονική πολιτική τακτική και στα ελληνικά γράμματα. Διατηρείται η διοικητική διαίρεση της περσικής αυτοκρατορίας. Οι πόλεις αυτές, με το πέρασμα του χρόνου, μεταβλήθηκαν σε οικονομικές και πολιτιστικές κυψέλες του ελληνισμού, όπου άνθισαν η ελληνική παιδεία και γλώσσα καθώς και ο ελληνικός τρόπος ζωής. Για πρώτη φορά ο ελληνικός πολιτισμός απλώνεται στα βάθη της Ανατολής και ο απόηχος της κληρονομιάς που άφησε ο Αλέξανδρος στις περιοχές αυτές κρατά μέχρι σήμερα.

Όμως η μεγαλύτερη προσφορά του Αλέξανδρου στον πολιτισμό είναι οι πόλεις που ίδρυσε στα κατακτημένα εδάφη. Στις νέες Αλεξάνδρειες εγκαταστάθηκαν αρχικά Έλληνες στρατιώτες. Γρήγορο όμως έγιναν πόλεις άλλης και για πολλούς άλλους Έλληνες από την Ελλάδα και τη Μικρά Ασία. Οι πόλεις αυτές, με το πέρασμα του χρόνου, μεταβλήθηκαν σε οικονομικές και πολιτιστικές κυψέλες του ελληνισμού, όπου άνθισαν η ελληνική παιδεία και γλώσσα καθώς και ο ελληνικός τρόπος ζωής. Για πρώτη φορά ο ελληνικός πολιτισμός απλώνεται στα βάθη της Ανατολής και ο απόηχος της κληρονομιάς που άφησε ο Αλέξανδρος στις περιοχές αυτές κρατά μέχρι σήμερα.

Αυτή η πολιτική συνεργασία συμπληρώνεται από μια προσπάθεια πολύ περισσότερο φιλόδοξη και ριζικά νεωτερική ως προς τη σύλληψη. Ο Αλέξανδρος δεν επιδιώκει να μεταβάλει τους λαούς της Ασίας σε Έλληνες, αλλά να τους αναμείξει α' ένα οργανικό σύνολο, όπου ο καθένας θα είχε τη θέση του. Ο καλύτερος τρόπος για να πετύχει το αυτό είναι οι μεικτοί γάμοι. Ο Αλέξανδρος δίνει το παράδειγμα. Νυμφεύεται τη Ρωξάνη, τη θυγατέρα ενός αγγελά από τη Βακτριανή*. Μέσα σε μια ημέρα, όταν ο στρατός επιστρέφει από την Ινδία, οι περισσότεροι στρατιώτες του και 10.000 στρατιώτες νυμφεύονται Περσίδες σε μια λαμπρή τε-

Η ΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΙΑ

Ο Δημήτριος ο Κορνήσιος, ένας φιλοξενούμενος και φίλος του Φίλιππου, όταν συνάντησε τον Αλέξανδρο στα Σούσια, περιχαρής και θαρραλέος είπε ότι σε ριβήσαν μεγάλη χαρά οι Έλληνες που πέθαναν προέτερά, επειδή δεν είδαν τον Αλέξανδρο να κάθεται στο θρόνο του πατέρα...

Με μεγάλη μου χαρά έγινε θεσπίστηκε γάμος, όταν παραβίβει σε μια χρυσοκόπηση σκληρή οικόπε περσίδες νέες και παρό γαμβρούς Μακεδόνες και Έλληνες, και ο ίδιος σε φασματόμοις έβαλε πρώτος τον χιτώνιο, να να έβαλε τον όμοιο αθηναίο φίλος στην ένωση των μεγαλύτερων και ισχυρότερων γένων, όπως ακόντος γαμβρός μιας νέας και προέτερας όλων των πολιτών και ενάντια πατέρα και προσέτερας τους, συνδέοντάς τους με μια δεσμά του γάμου.

Πλούταρχος, Ηθικά, 3,29 D.E. (Μακ. Φιλολογική ομάδα εκδόσεων «Κάτορος»)

Γιατί είναι τόσο σημαντική η Πολιτική στους μεκτοίς γάμους;

Το ελληνικό πνεύμα

Πρώτος μαρτυρείται χρόνος. Ο Αλέξανδρος συναντά με τα κείμενα του αθηναίου του Αρμίνια (Βαρδίνου, Αρχαιολογική Μουσείο).

Μέτρα για οικονομική ανάπτυξη

Το πολιτικό

Λαίη. Συγκρίνουμε οργανώνει τη διδασκαλία των ελληνικών για 40.000 παιδιά της Περείας. Ακόμη καλεί καλλιτέχνες από την Ελλάδα, όπως τον Λύσιππο και τον Απαλλή, για να απαντήσουν με την τέχνη τους τη δόξα του. Οργανώνει στις πόλεις της Ασίας γυμνασιακούς και μουσικούς αγώνες. Ο Αλέξανδρος εξακολουθεί να λατρεύει τους Έλληνες θεούς. Όμως κατανοεί την αξία της ανεξαρτησίας και επιτρέπει στον καθένα να πιστεύει ό,τι θέλει.

Όμως ο Αλέξανδρος είναι αρκετά ρεαλιστής για να κατανοήσει ότι οι ανταλλαγές είναι η ασφαλέστερη εγγύηση για την ενοποίηση της αυτοκρατορίας. Ανταλλάγει ζωικών ή φυτικών προϊόντων ανάμεσα σε απομακρυσμένες περιοχές. Κυρίως ανταλλάγει ανθρώπους, τις οποίες διακαλούν οι πόλεις, οι διάφορες, το λιμάνι, τα πλοία που συνεχώς κατασκευάζει ή επισκευάζει. Επιπλέον επιβάλλει στην αυτοκρατορία ένα κοινό νόμισμα. Τα μακεδονικά νομίσματα αντικαθίστανται σταδιακά στην Ασία τους βαρκεούς, τα βαριά περσικά νομίσματα.

Διδακτικά χρόνια βασιλείας. Ελάχιστοι και όμως αρκετοί για τον Αλέξανδρο για να επιφέρει ριζικούς νεωτερικούς, οι οποίοι επηρέασαν την πορεία της ιστορίας. Θεματίζουν ένα νέο συγκρατητικό πολιτικό, διορίζει τον ελληνικό τρόπο ζωής στην Αίγυπτο και την Ασία, εγκαθιστά μια ανεξαρτητική πολιτική, αναγνωρίζοντας την ισότητα όλων των λαών. Κυρίως γι' αυτό το τελευταίο η ιστορία δίκαια τον ανήμισε «Μέγα».

ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Ο Αλέξανδρος... έζησε τριάντα δύο χρόνια και οκτώ μήνες. Βασίλεψε δώδεκα χρόνια και οκτώ μήνες. Ξεχώριζε για τη φυσική ωραιότητα, την εργατικότητα, την ελπίδα, τη γενναϊότητα, την αυτοβία του, την αγάπη που έφερε για τις τιμές και την περιφρόνηση που έδειχνε στους ανδρών. Εγκρατικός στις ωσμεικές απολαύσεις, ήταν ιδιαίτερα άπλητος για τους επαύλους. Μπορούσε να διακρίνει το σωστό, όταν ακόμη δεν είχε στοιχεία, αλλά και να βιάζε συμπεράσματα από τα γεγονότα που παρατηρούσε. Ήταν εξαιρετικός στρατηγός, μπορούσε να παρατάξει τη στρατιά του, να την εξοπλίζει και να την οργανώσει. Η παιδεία του τον βοήθησε να εξελιγεί ως ηθικός των στρατιωτών του, να τους εμπνέει εμπιστοσύνη και με την αφορία του να εξαφανίζει τους δεικνούς τους φόβους. Σηδάναν ιδιαίτερα τις συνθήκες και ήταν αδιάφορος.

Αρριανός, Αλεξάνδρου Ανάβασις, Ζ, 28 (Μακ. Δ. Μόσχου)

Σημειώστε τα κείμενα παρακατω σχετικά που διαφέρουν από τον τίτλο στρατιωτικό ηγέτη.

Ερωτήσεις-Δραστηριότητες

1. Γιατί οι πόλεις που ίδρυσε ο Αλέξανδρος αποτελούν το αποκορύφωμα του αποικιστικού του έργου;
2. Τι αναζητούμε σήμερα πολιτισμική κοινωνία και ποια η σκέψη της με την πολιτική που έφερε ο Αλέξανδρος απέναντι στους λαούς της Ανατολής;
3. Το αποικιστικό έργο του Αλέξανδρου συνδέεται από το πνεύμα της ελληνικής παιδείας. Αποδείξει ότι η άποψη είναι ορθή.

Στόχοι της διδακτικής ενότητας

Οι μαθητές επιδιώκεται

- **Να κατανοήσουν στο σύνολό του το πολιτισμικό έργο του Αλέξανδρου**
- **Να συλλάβουν τη σημασία της ίδρυσης των νέων πόλεων και τη διάδοση , διά μέσου αυτών, του ελληνικού τρόπου ζωής**
- **Να κατανοήσουν την αντιρατσιστική πολιτική του Αλέξανδρου και να μάθουν τα κύρια σημεία εφαρμογής της πολιτικής αυτής**
- **Να κατανοήσουν τη σημασία της ελεύθερης διακίνησης ανθρώπων και αγαθών για τη σταθεροποίηση και ανάπτυξη του νέου κράτους**
- **Να αξιολογήσουν τη σημασία της ανεξιθρησκίας**

Προαπαιτούμενη γνώση και αφόρμηση

- Οι μαθητές έχουν ήδη διδαχθεί την ανάπτυξη του κράτους της Μακεδονίας υπό τον Φίλιππο Β΄, καθώς και την κατάκτηση της Ανατολής από τον Αλέξανδρο.
- Η σύνδεση με τα προηγούμενα μπορεί να αποτελέσει και αφόρμηση της προσφοράς της νέας ενότητας
- Ως αφόρμηση μπορούν να λειτουργήσουν επίσης η συζήτηση που γίνεται σήμερα για την παγκοσμιοποίηση, για το ρατσισμό, για τη συνύπαρξη/σύγκρουση των πολιτισμών κτλ ανάλογα με την έμπνευση του καθηγητή και με την εκάστοτε συγκυρία

Κύρια σημεία της ενότητας

- Περιγραφή της γεωγραφικής έκτασης και της ποικιλίας των λαών του κράτους που δημιούργησε ο Αλέξανδρος
- Η διοικητική πολιτική του Αλέξανδρου
- Η ίδρυση πόλεων από τον Αλέξανδρο
- Η εκπαιδευτική πολιτική του Αλέξανδρου
- Η πολιτική της ανεξιθρησκίας
- Η οικονομική και νομισματική πολιτική
- Συνολική αποτίμηση του έργου του Αλέξανδρου και δικαιολόγηση του τιμητικού χαρακτηρισμού «Μέγας»

Λέξεις – κλειδιά της ενότητας

- Μεικτοί γάμοι
- Κυψέλες ελληνισμού
 - Ανεξιθρησκία
- Αντιρατσιστική πολιτική

Χάρτης του κράτους του Μ. Αλεξάνδρου

Διαθεματικές Έννοιες

Αντίθεση
Αλληλεπίδραση
Σύνθεση

ΑΝΤΙΘΕΣΗ

Κατά τον Ηρόδοτο (διάλογος Δημάρατου- Ξέρξη πριν από τη μάχη των Θερμοπυλών, Σπερθίας και Βούλης κ.α.) η αντίθεση του ελληνικού και του ασιατικού κόσμου εντοπίζεται στα εξής σημεία:

Ελληνες Έννομη πόλη Ελεύθεροι πολίτες Αγάπη για την πατρίδα Συνειδητή πειθαρχία στους νόμους Μέτρο «πενίη»	«Βάρβαροι» Απόλυτη μοναρχία (υπεράνω νόμων) Δούλοι υπήκοοι Φόβος του μονάρχη Τυφλή υπακοή στη θέληση του μονάρχη Υπερβολή πλούτος
---	---

Η πολιτική και η πνευματική αντιδικία

«Σε περίοδο ακμής βρίσκει τον Κροίσο ο Σόλων και αποκαλύπτεται η πνευματική αντιδικία Ελλάδος και Ασίας. Σε στιγμή ύψιστης ακμής διαλέγεται ο Ξέρξης με ο Δημάρατο, και έρχεται στο φως η πολιτική αντιδικία Περσών και Ελλήνων»

Δ. Ν. Μαρωνίτης, 1964, σ. 76

(Ηροδότου Ιστορίες, Βιβλίο για τον Εκπαιδευτικό σ. 75)

Η αντίθεση μπορεί, ακόμη, να ανιχνευθεί και στη σύγκριση της συμπεριφοράς των ηγετών των δύο πλευρών σε ανάλογες περιστάσεις

Η προσβολή του νεκρού Λεωνίδα

VII238. Αυτά εἶπε ὁ Ξέρξης καὶ κατόπι περνούσε ἀνάμεσα ἀπ' τὰ πτώματα καὶ διέταξε τοῦ Λεωνίδα, γιατί εἶχε ἀκούσει πως ἦταν βασιλιάς καὶ στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων, νὰ κόψουν τὸ κεφάλι καὶ νὰ τὸ κρεμάσουν σὲ κοντάρι⁶⁴. Λοιπὸν, καὶ ἀπὸ πολλές ἄλλες ἐνδείξεις, ἀλλὰ προπάντων ἀπ' αὐτὴν ἀντιλήφτηκα πως ὁ βασιλιάς Ξέρξης με κανέναν ἄλλο ἄνθρωπο δὲν οἰσιόταν ὅσο με τὸν Λεωνίδα, ὅσο ἦταν ζωντανός· γιατί ἀλλιώτικα δὲ θ' ἀσχημονοῦσε μ' αὐτὸ τὸν τρόπο στὸ πτώμα του, ἀφοῦ ἀπ' ὅσους λαοὺς γινώρισα κανέναν δὲ συνηθίζει νὰ τιμᾷ τοὺς ἄνδρες ποὺ ἔχουν πολεμικὴ ἀρετὴ ὅσο οἱ Πέρσες. Λοιπὸν αὐτοὶ ποὺ πῆραν τὴν προσταγὴ αὐτή, τὴν ἐκτελοῦσαν.

Ο Αλέξανδρος τιμά τον νεκρό Δαρείο

Κι ὁ Αλέξανδρος τὸ σῶμα τοῦ Δαρείου ἀπέστειλε στοὺς Πέρσες καὶ τοὺς διέταξε νὰ τὸν θάψουν στοὺς βασιλικοὺς τάφους, ὅπως ἀκριβῶς γινόταν καὶ με τοὺς προκατόχους του

Ηροδότου Ιστορίες, σ. 74

Αρριανού, Αλεξάνδρου Ανάβαση, 3.22.1.3

Επίσης, οἱ Πέρσες τοῦ Ξέρξη σκοτώνουν τοὺς ἱκέτες τῆς θεᾶς στὴν Ἀκρόπολη, ἐνῶ ὁ Αλέξανδρος πυρπολεῖ μόνο τὸ ἀνάκτορο τοῦ Ξέρξη στὶς Πασαργάδες καὶ δὲν στρέφει τὸ μένος του κατὰ τοῦ λαοῦ τῆς πόλης

ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ

Ο Αλέξανδρος εφαρμόζει για την υλοποίηση του οράματός του τα εξής μέτρα

- **Ενίσχυση του στρατού με Πέρσες πολεμιστές**
- **Την υιοθέτηση περσικών διοικητικών πρακτικών (π.χ. διατήρηση του συστήματος των σατραπειών) και της περσικής αυλικής εθιμοτυπίας**
- **Τη φυλετική ανάμειξη (μεικτοί γάμοι)**
- **Την ενίσχυση της ελληνικής εκπαίδευσης των Περσών**
- **Την ανάπτυξη των εμπορικών ανταλλαγών ανάμεσα στην Ελλάδα την Ασία και τη δημιουργία ενιαίας αγοράς**
- **Την ίδρυση πόλεων**

ΣΤΡΑΤΟΣ

Ο Αλέξανδρος
κατατάσσει στο
στράτο του
νεαρούς πέρσες
πολεμιστές, αφού
προηγούμενως
τους διδάσκει τη
μακεδονική
πολεμική τακτική
και τους μεταδίδει
την ελληνική
παιδεία

Ο Αλέξανδρος υιοθετεί σε επίπεδο συμβόλων τη θεοποίηση του βασιλιά προσαρμοζόμενος στις αντιλήψεις των υπηκόων του

Περίαπτο ρωμαϊκών χρόνων. Ο Αλέξανδρος εικονίζεται με τα κέρατα του αιγυπτιακού θεού Άμμωνα (Βερολίνο, Αρχαιολογικό Μουσείο)

Νόμισμα που απεικονίζει τον Αλέξανδρο με τη λεοντή του Ηρακλή

Η διοικητική πολιτική του Αλέξανδρου

Ο Αλέξανδρος σεβάστηκε και διατήρησε τις προϋπάρχουσες διοικητικές δομές (π.χ. Το θεσμό της σατραπείας). Η προσπάθειά του όμως να συνδυάσει αρμονικά τις ιδιότητες του «πρώτου μεταξύ ίσων» Μακεδόνα ηγέτη και του «στρατηγού αυτοκράτορα» της πανελλήνιας συμμαχίας με εκείνη του απόλυτου μονάρχη της Περσίας δεν έγινε αποδεκτή από τους Μακεδόνες και τους υπόλοιπους Έλληνες και αποτέλεσε σημείο τριβής στις σχέσεις του ακόμη και με τους στενότερους συνεργάτες του, που δεν μπορούσαν να ανεχθούν την αυλική εθιμοτυπία των Αχαιμενιδών (π.χ. προσκύνηση)

Η είσοδος του ανακτόρου των Αχαιμενιδών στην Περσέπολη

Ο Αλέξανδρος ενθάρρυνε και με το προσωπικό του παράδειγμα τους μεικτούς γάμους Ελλήνων και Περσών

Η ΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΙΑ

Ο Δημάρατος ο Κορίνθιος, ένας φιλοξενούμενος και φίλος του Φιλίππου, όταν συνάντησε τον Αλέξανδρο στα Σούσα, περιχαρής και δακρυσμένος είπε ότι στερήθηκαν μεγάλη χαρά οι Έλληνες που πέθαναν πρωτύτερα, επειδή δεν είδαν τον Αλέξανδρο να κάθεται στο θρόνο του Δαρείου...

Με μεγάλη μου χαρά έγινα θεατής εκείνης της γαμήλιας τελετής, όταν παρέλαβε σε μια χρυσοσκέπαστη σκηνή εκατό περσίδες νύφες και εκατό γαμβρούς Μακεδόνες και Έλληνες, και ο ίδιος στεφανωμένος έψαλε πρώτος τον υμναιό, σα να έψαλλε τον ύμνο της αληθινής φιλίας στην ένωση των μεγαλύτερων και ισχυρότερων γενών, όντας εκείνος γαμβρός μιας νύφης και προξενητής όλων των υπολοίπων και συνάμα πατέρας και προστάτης τους, συνδέοντάς τους με τα δεσμά του γάμου.

Πλούταρχος, Ηθικά, 329 D.E. (Μετ. Φιλολογική ομάδα εκδόσεων «Κάκτος»)

Γιατί δίνει τόση σημασία ο Πλούταρχος στους μεικτούς γάμους;

Ο Αλέξανδρος μερίμνησε για τη μετάδοση της ελληνικής παιδείας σε 40.000 παιδιά Περσών

Ο Αλέξανδρος και η Ιλιάδα

Όμηρος. Χαλκογραφία του 1701 από την Ουτρέχτη

«Ο Αλέξανδρος, όταν έφθασε στην Τροία, θυσίασε προς τιμήν της Αθηνάς, της προστάτισσας της πόλης και αφιέρωσε την πανοπλία του στο ναό. Επήρε δε από εκεί μερικά από τα ιερά όπλα που σώζονταν από την εποχή του Τρωικού πολέμου. Και λέγουν ότι οι υπασπιστές του κρατούσαν αυτά τα όπλα μπροστά του σ' όλες τις μάχες... Και ο ίδιος ο Αλέξανδρος στεφάνωσε τον τάφο του Αχιλλέα... και όπως λέγεται εμάκρισε τον ήρωα, επειδή του έτυχε η ευτυχία να έχει τον Όμηρο ως υμνητή του και να διατηρηθεί η μνήμη του στους αιώνες». (Αρριανός, *Αλεξάνδρου Ανάβασις*, 1, 11, 7 – 12.1, μετ. Β.Σ.) (Πρόσθετο παράθεμα από το βιβλίο του Εκπαιδευτικού σ. 100)

Η οικονομική πολιτική του Αλέξανδρου

**Ο Αλέξανδρος καθιέρωσε
ενιαίο νομισματικό
σύστημα με βάση το
αττικό αργυρό
τετράδραχμο.**

**Η διευκόλυνση των
συναλλαγών, καθώς
και η ροή νομισμάτων
μέσω των
μισθοφόρων ένωσαν
για πρώτη φορά στην
ιστορία την αγορά από
το Γιβραλτάρ ως τον
Ινδό ποταμό
δημιουργώντας μια
ενιαία οικονομική
αγορά**

Οι πόλεις του Αλέξανδρου

αποτέλεσαν το κύριο εργαλείο για την υλοποίηση του οράματός του

- Ιδρύθηκαν σε επιλεγμένα στρατηγικά σημεία για τον έλεγχο της ενδοχώρας αλλά και για τις προοπτικές της οικονομικής τους ανάπτυξης
- Κατοικήθηκαν κυρίως από Έλληνες στρατιώτες και σταδιακά από άλλους Έλληνες της Ελλάδας και της Μ.Ασίας
- Εξελίχθηκαν σε «κυψέλες του Ελληνισμού» και συνέβαλαν καθοριστικά στη διάδοση του ελληνικού πολιτισμού σε όλη την έκταση του κράτους

Μια αρχαία μαρτυρία για την Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου

- «Η πόλη βρίσκεται στο σταυροδρόμι όλης της γης, ακόμα και των πιο απομακρυσμένων εθνών, και σαν αγορά μιας πόλης συγκεντρώνει σε ένα μέρος τους πάντες, τους φέρνει σε επαφή μεταξύ τους και, στο βαθμό που είναι δυνατό, τους κάνει συγγενείς»

Διών Χρυσόστομος, Προς Αλεξανδρείς 36 (Από το σχολικό βιβλίο «Αρχαία Ελλάδα, Ο τόπος και οι άνθρωποι» (βιβλίο μαθητή) Β' Γυμνασίου σ. 77.

Η εκτίμηση ενός σύγχρονου ιστορικού για την Αλεξάνδρεια

- **Χάρη στις διευκολύνσεις που προσέφερε στην εξαγωγή των αιγυπτιακών προϊόντων προς τις περιοχές της Μεσογείου και ιδιαίτερα προς την Ελλάδα, η ίδρυση του λιμανιού της Αλεξάνδρειας ενδυνάμωνε τις δυνατότητες επικοινωνίας, ακόμη και ανάμειξης ανάμεσα στους Έλληνες και τους άλλους λαούς. Η νέα πόλη θα γινόταν η «γέφυρα» ή μία από τις γέφυρες που ένωναν τη Δύση με την Ανατολή. Ήδη, στο εσωτερικό της πόλης, της οποίας ο Αλέξανδρος χάραξε το σχέδιο, η αιγυπτία θεά Ίσις δεν ήταν η μόνη που διέθετε ένα ιερό. Δίπλα του υψώθηκαν ναοί για τους Έλληνες θεούς. Και σ' αυτήν την πόλη ο Αλέξανδρος ενθρόνιζε τον ελληνικό τρόπο ζωής»**

(Paul Cloche, Alexandre le Grand, Neuchatel, 1953, σσ.66-68.
Μετάφραση Β. Σ. Από το βιβλίο Καθηγητή της Αρχαίας Ιστορίας, σ.
106-107)

ΣΥΝΘΕΣΗ

- Στο κράτος του Μ. Αλεξάνδρου κυρίαρχη γλώσσα συναλλαγών και επικοινωνίας έγινε η **ελληνική Κοινή**
- Μέσω της ελληνικής Κοινής διαδόθηκε ο ελληνικός πολιτισμός σε όλο τον ανατολικό κόσμο
- Η κοινή γλώσσα και το κοινό πολιτισμικό περιβάλλον εξασφάλισαν ευνοϊκές συνθήκες για τη διάδοση του **Χριστιανισμού**
- Ο ελληνικός πολιτισμός και ο χριστιανισμός αποτελούν, όπως είναι γνωστό, τους βασικούς πυλώνες του σύγχρονου δυτικού πολιτισμού

Ο Αρριανός για τον Αλέξανδρο

Ο ανδριάντας του Αλέξανδρου στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης

ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Ο Αλέξανδρος... έζησε τριάντα δύο χρόνια και οκτώ μήνες. Βασίλεψε δώδεκα χρόνια και οκτώ μήνες. Ξεχώριζε για τη φυσική ωραιότητα, την εργατικότητα, την εξυπνάδα, τη γενναιότητα, την ευσέβειά του, την αγάπη που έτρεφε για τις τιμές και την περιφρόνηση που έδειχνε στους κινδύνους. Εγκρατέστατος στις σωματικές απολαύσεις, ήταν ιδιαίτερα άπληστος για τους επαίνους. Μπορούσε να διακρίνει το σωστό, όταν ακόμη δεν είχε στοιχεία, αλλά και να βγάζει συμπεράσματα από τα γεγονότα που παρατηρούσε. Ήταν εξαιρετος στρατηγός· μπορούσε θαυμάσια να παρατάξει τη στρατιά του, να την εξοπλίσει και να την οργανώσει. Η παλικαριά του τον βοηθούσε να εξυψώνει το ηθικό των στρατιωτών του, να τους εμπνέει εμπιστοσύνη και με την αφοβία του να εξαφανίζει τους δικούς τους φόβους. Σεβόταν ιδιαίτερα τις συνθήκες και ήταν αδιάφθορος.

Αρριανός, Αλεξάνδρου Ανάβασις, Ζ, 28 (Μετ. Δ. Μόσχου)

Σημείωσε τα κύρια χαρακτηριστικά που διαμορφώνουν τον τέλειο στρατιωτικό ηγέτη.

Συνολική αποτίμηση του έργου του Μ. Αλεξάνδρου από έναν σύγχρονο ιστορικό

«Οι λαοί της Ασίας δέχτηκαν τον Αλέξανδρο ως δικό τους βασιλιά και ενσωμάτωσαν τους άθλους του μέσα στη δική τους λαϊκή παράδοση. Χρωστάμε στον Πλούταρχο, που αντλεί από τον Αριστόβουλο τη ματιά στην πνευματικότητα του Αλεξάνδρου: «Πιστεύοντας ότι είχε έλθει από τους θεούς να γίνει κυβερνήτης και ενωτής της ανθρωπότητας, χρησιμοποιώντας τη δύναμη των όπλων εκεί που δεν δέχονταν την πειθώ του, ένωσε όλες του τις δυνάμεις σε έναν και μόνο σκοπό: να ενώσει σε ευτυχή μίξη τις ζωές, τους τρόπους, τους γάμους και τα ήθη των ανθρώπων. Είπε σε όλους να θεωρούν την οικουμένη ως πατρίδα και το στρατό του ως δική τους ασφάλεια»

N. G. L. Hammond, Μέγας Αλέξανδρος, ένας ιδιοφυής (μετ. Πάνος Θεοδωρίδης, σ. 241-242, Μαλλιάρης Παιδεία). Από το βιβλίο για τον Εκπαιδευτικό σ. 105-106

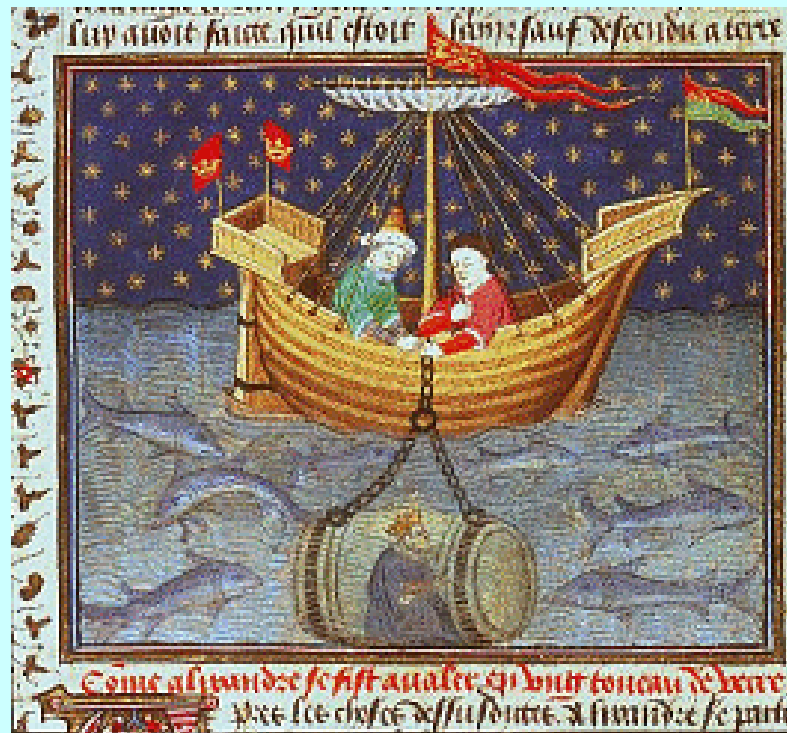
Η παγκόσμια κληρονομιά

Ο Μ. Αλέξανδρος έγινε θρύλος από την Ανατολή...

Ακόμη και σήμερα, οι Καλές, στις Ινδίες, διατηρούν μνήμες από την εποχή του Αλέξανδρου

.... ως τη Δύση

Ο Αλέξανδρος κατεβαίνει από ένα πλοίο μέσα σ' ένα γυάλινο βαρέλι για να δει τα θαύματα της θάλασσας. Από το χειρόγραφο *The Old French Prose Alexander Romance*, Ρουέν, 1445
Copyright © 1996, The British Library Board

Και από την αρχαιότητα

Ως σήμερα.....

Ο Μέγας Αλέξανδρος του Θεόφιλου

Προτάσεις δικτυακών τόπων για υλικό σχετικό με το έργο του Μ. Αλεξάνδρου

- **Εκπαιδευτική Πύλη του ΥΠΕΠΘ**
www.e-yliko.sch.gr
- www.culture.gr (Υπουργείο
Πολιτισμού)
- www.ime.gr (Ίδρυμα Μείζονος
Ελληνισμού)

Αξιολόγηση του μαθήματος

- Η αξιολόγηση του μαθήματος μπορεί να στηριχθεί στις ερωτήσεις που διατυπώνονται στο σχολικό βιβλίο (στο τέλος της διδακτικής ενότητας και κάτω από τα γραπτά παραθέματα)
- Προτείνεται, επίσης, να εκπονηθούν από ομάδες μαθητών σχέδια εργασίας με θέματα π.χ. ο Μ. Αλέξανδρος στην Τέχνη, ο Μ. Αλέξανδρος στη λογοτεχνία (λογοτεχνικά έργα, τραγούδια, λαϊκό θέατρο Καραγκιόζη, μύθοι, θρύλοι, παραδόσεις, - π.χ. η γοργόνα κτλ), τοπωνύμια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό που προέρχονται από το όνομα του Μ. Αλεξάνδρου, μελών της οικογένειάς του ή στρατηγών του, οι μνήμες του Μ. Αλεξάνδρου στην τοπική κοινωνία (Τοπική Ιστορία, ιδίως για τη Βόρεια Ελλάδα).

Εναλλακτικοί τρόποι αξιολόγησης με στρατηγικές διαθεματικής προσέγγισης

Γλώσσα:

- Τι ονομάζουμε σήμερα πολυπολιτισμική κοινωνία και ποια η σχέση της με την πολιτική που εφάρμοσε ο Αλέξανδρος απέναντι στους λαούς της Ανατολής
- Τι σημαίνει ο όρος ανεξιθρησκία; Από ποιο επίθετο παράγεται το ουσιαστικό αυτό; Ποιες πληροφορίες που δίνει το βιβλίο σας αποδεικνύουν ότι ο Αλέξανδρος κατανοούσε την αξία της ανεξιθρησκίας;

Γεωγραφία

Να συγκρίνετε το χάρτη του κράτους του Μ. Αλεξάνδρου με ένα σύγχρονο χάρτη της Ασίας και να σχηματίσετε κατάλογο με τα κράτη που βρίσκονται σήμερα στην έκταση που καταλάμβανε το κράτος του Μ. Αλεξάνδρου

Θρησκευτικά

1. Στην Παλαιά Διαθήκη (Μακκαβαίων Α, 1-6) αναφέρεται για τον Αλέξανδρο, μεταξύ άλλων, ότι *«Όλος ο τότε γνωστός κόσμος υποτάχθηκε σ' αυτόν (τον Αλέξανδρο) και ησύχασε από τους πολέμους. Αυτός δοξάστηκε, αλλά η καρδιά του κυριεύθηκε από υπερηφάνεια»*. Να συζητήσετε με τους συμμαθητές σας τον τρόπο που παρουσιάζει η Π. Διαθήκη τον Αλέξανδρο
2. Να εξηγήσετε γιατί οι συνθήκες που δημιουργήθηκαν στην Ανατολή με τις κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου ευνόησαν τη διάδοση του Χριστιανισμού. Να συμβουλευθείτε σχετικά και την ενότητα 29 του βιβλίου σας των Θρησκευτικών που αναφέρεται στη συνάντηση Ιουδαϊσμού και Ελληνισμού κατά τους Αλεξανδρινούς χρόνους
3. Να συζητήσετε τη σημασία της ανεξιθρησκίας. Πόσο συνέβαλε το Διάταγμα των Μεδιολάνων (Ιστορία Ε Δημοτικού) στη σωτηρία των χριστιανών από τους διωγμούς;

Φυσική Αγωγή

Ελληνιστική περίοδος

Ο Μέγας Αλέξανδρος εκστρατεύοντας στην Ανατολή επέκτεινε όσο κανένας άλλος τα όρια του ελληνισμού. Στις παλιές και ιδιαίτερα στις νέες πόλεις που θεμελίωσε ο Αλέξανδρος και οι διάδοχοί του, ιδρύθηκαν γυμνάσια και οργανώθηκαν αγώνες. Μέσα από τα γυμνάσια εκφράζονταν η ελληνικότητα (ελληνικός τρόπος ζωής, ελληνική παιδεία) και επιδιωκόταν ο εξελληνισμός των μη Ελλήνων.

Φυσική Αγωγή Α,Β, Γ Γυμνασίου σ.11

Μια εκτίμηση που προοικονομεί όσα θα διδαχθούν οι μαθητές και στην επόμενη τάξη (Β΄ Γυμνασίου) και μπορεί να λειτουργήσει ως γέφυρα σύνδεσης με την Ιστορία της τάξης αυτής

«Ούτε η ρωμαϊκή κοσμοκρατορία ούτε η θριαμβευτική πορεία του Χριστιανισμού, του οποίου οι κοινότητες απλώνονταν κατά το τέλος της Αρχαιότητας στον ευρύτατο, από την Ιρλανδία μέχρι τις Ινδίες, χώρο, ούτε ακόμη η βυζαντινή αυτοκρατορία και ο αραβικός πολιτισμός θα μπορούσαν να δημιουργηθούν χωρίς τον Μεγάλο Αλέξανδρο και το κοσμογονικό του έργο»

Χέρμαν Μπένγκστον, Ιστορία της Αρχαίας Ελλάδος. Μτ. Αντρέα Γαβρίλη, Μέλισσα, Αθήνα 1991, σ. 319.